

ئىمەننىن اماملىقى پىغمبىرىن قوھوم اولدوقلارى اوچوندور؟

شيعەلەرنىن تارىخ و كلام كىتابلارينا گۆز گۆزىرىندە گۆرۈرسىن اونلار ئىمەننىن اماملىغىنا روابىتلەردىن، قرآن آيەلەرىندىن و تارىخى خىرلەردىن سىند گىتىرىلەر و اونلارنىن پىغمبىرىن قوھوم اولدوقلارينا استدلال ئىلەمىرلەر.

شيعەلەرنىن تارىخ و كلام كىتابلارينا گۆز گۆزىرىندە گۆرۈرسىن اونلار ئىمەننىن اماملىغىنا روابىتلەردىن، قرآن آيەلەرىندىن و تارىخى خىرلەردىن سىند گىتىرىلەر و اونلارنىن پىغمبىرىن قوھوم اولدوقلارينا استدلال ئىلەمىرلەر.

بىئە شىبە يارانىپ كى پىغمبىرىن (ص) قوھوم اولماق مئىت مەسئەلە سايبلىسا دا، آرتىق ايسىتەمك و سەۋەستىفادەبە سىبب اولماماليدىر. بىئە تصور اولماماليدىر كى پىغمبىرىن عىمىسى اوغلو اولماق اونون خلىفەسى اولماق سىبب سايبلا بىلەر. پىغمبىرىن خلىفەسى اولماقا قرآندان صرىح و آيدىن دىللى لازمىدەر. پىغمبىرلەرنىن آدلارى قرآندا آپارىلدىغى كىمى پىغمبەرە خلىفە اللە طرفىندىن سىنچىلمىش اولسايدى حتماً قرآندا يازىلاردى، بىر خالداكى بىئە بىر شىئى يوخدور و شىعەلەر پىغمبىرىن خلىفەسى اوچون قرآندان دىللى گىتىرە بىلمىرلەر!

بو شىبەبە بىئە جەۋاب وئىرىلەر كى: دىنىي تەلىماتىن ئابىت اولماسى اوچون اونون بوتون جىزئىياتى و خصوصىياتى قرآندا گىلماقا ضرورت يوخدور. بىلكە اونون اصلى قرآندا و جىزئىياتى و تفصىلاتى پىغمبىرىن كىلامىندا گىلسە كىفايت انلر و حجت سايبلا. امامت مەسئەلەسىدە عەمومى و كلى صورتدە اوصافىنى ذىكر ئىلەماغىنان قرآندا گىلىپ و جىزئىياتىدا پىغمبىرىن سۆزلەرىندە تىببىن اولونوب.

شيعەلەرنىن تارىخ و كلام كىتابلارينا گۆز گۆزىرىندە گۆرۈرسىن اونلار ئىمەننىن اماملىغىنا روابىتلەردىن، قرآن آيەلەرىندىن و تارىخى خىرلەردىن سىند گىتىرىلەر و اونلارنىن پىغمبىرىن قوھوم اولدوقلارينا استدلال ئىلەمىرلەر. شىعە كىتابلارنىن بونلاردا اشارە ئىلەماق اولار

(الف) الافصاح فى امامة اميرالمومنين - عليه السلام، - تأليف شيخ مفيد؛

(ب) الشافى فى الامامة، اثر سيد مرتضى و تلخيص آن از شيخ طوسى؛

(ج) كشف المراد، اثر علامه حلى كه شرح تجريد الاعتقاد خواجه نصيرالدين طوسى؛

(د) عيقات الانوار، تأليف علامه ميرحامد حسين؛

(ذ) الغدير، اثر علامه امينى.

امام على و مجادله با رقيبان

اولا بىلەر حضرت على نىن بعضى سۆزلەرىندە او حضرتىن پىغمبىرىن قوھوم اولماقا اشارە اولار كى بعضىلەرىندە بو شىبەبەنى يارادا، مثلا اماما نسبت وئىرلەر بو شعر:

وإن كنت بالقربى حججت خصيمهم فغيرك أولى بالنبى و أقرب

«قوھوملوعونان مدعى لره دىللى گىتىرىرسىن، آپىرلارى (پىغمبەرە) سىندن داھا ياخىن و داھا ياراشاندىلەر».

امامىن سۆزۈنە دىقتىن پىغمبىرىننىن آشكار اولور كى امام بونو دىمك ايسىتەمىر كى پىغمبىرىن قوھوملوق خلىفەلىق مشروعىتى سايبلا بىلەر بىلكە ماقابل طرفىن اؤز استدلالى اينىن جەۋاب وئىرماق ايتىسر كى او، استدلالى نىن اشتباھ اولماسىنى بىلسىن.

ھابىئەلە اماملارنىن ھامىسى نىن پىغمبىر نىسلىندىن اولماسى بو گمانى ياراتماماليدىر كى اونلار فقط پىغمبىر قانىندان اولدوقلارى اوچون امام اولوبلار. شىعە نىن اعتقادىنا گۆرە اماملىق مخصوص صلاحىتىدەر كى اونو تانىماق اللە مخصوصدور.

بونا گۆرە امام اللە طرفىندىن منصوب اولماليدىر، منتھا اللە تعالى اماملارنى ھامىسى نىن بىر طايفادان اولماسىنى مصلحت بىلىپ و تقدير ئىلەيىپ.

شىعە نىن اعتقادىنا گۆرە، قرآن مختلف آيەلەرىندە امامت مەسئەلەسىنە اشارە ئىلەيىپ و حتى امامىن اوصافىنى بيان ئىلەيىپ و مصداق تەبىن ئىلەيىپ آما اوندان آد آپارمايىپ و بو وظيفەنى پىغمبىرىن عەھدەسىنە قويوب و پىغمبىرىمىز دە دفعەلەرە صراحتىن اؤزۈندىن سونراكى خلىفەنى تانىتىدەرىپ و آد آپارىپ.

شىعەلەر قو و توجىھلى استدلالىنان، امامت آيەسى، ولايت آيەسى، اطاعت آيەسى، مابھلە آيەسى، زخرف سورەسى نىن 45-جى آيەسى و آپىر آيەلەرە استناد ئىلەيىپ اونلارنى امامت آيەسى بىلەرلەر و ھابىئەلە اليمىزە چاتمىش شىعە و سىئى كىتابلارنىدا بول اولان يوم الانذار، غدىر، منزلت، ثقلين، كساء و آپىر حدىتلەرە استناد ئىلەيىپ، پىغمبىرىن اؤزۈندىن سونراكى خلىفە نىن تەبىننىنى بيان ئىلەيىلەر.

بو اوزدن اماملارنىن آدى قرآندا گىلمەماغى، اونلارنىن امامتى نىن قبول اولونماسىنا سىبب اولار بىلمىز. بىلكە فقط بو سؤالا جەۋاب وئىرماق كى نىبە اونلارنىن آدى قرآندا گىلمەيىپ اختلافلارى آرادان آپارا بىلەر.

بو سؤالنىن جەۋابىندا جوخلو عامللەر مطرح اولوب، بونا تاى كى اللە تعالى بو وسىلە اينىن اسلام امتىنى امتحان ئىلەسىن. يعنى امامتىن جىزئىياتى و تفصىلاتى پىغمبىرىنى دىلى اينىن مطرح اولسون كى مسلمانلارنى او حضرتدن نە قدر اطاعت ئىلەدىقلارى اورتايا چىخسىن و واقعى مؤمنلەر تانىسىن. ھابىئەلە اولار بىلەردى حضرت على نىن (ع) آدى قرآندا گىلماغىنان نە اينكى اختلافلار آرادان گىتمەسىن بىلكە داھا بۇيوك اختلافلار يارانسىن و اسلام و قرآنىن اصلى خىطرە دوشسۇن.

ھەر خالدا ئىمە آدى نىن قرآندا گىلمەمەسى نىن سىببىنى بىلاق و يا بىلمەياق مەسئەلە نىن اصلىندە فرق ئىلەمز. چونكى بىزە مەھم اولان قرآندا و پىغمبەرە تابع اولماق و دىنىي و عارفى اونلارنى دىنىقلارى كىمى آنلاماقدىر.

سنى كىتابلاردا بو روابىتلەرنى سىندىنى گۆرۈمك اوچون بو كىتابلاردا مەراجە ئىلە بىلەرسىز: موسوعة الامامة فى نصوص أهل السنة، سىد شەھاب الدىن المرعشى؛ باھتمام السىد محمود المرعشى و محمد اسفند يارى و عدّة من المحققين (قم: صحيفه فرد و مكتبة آيت العظمى المرعشى، 1388)، ج 10؛ كتاب اللە و أهل البيت فى حدىث النقلين من الصحاح و السنن و المسانىہ من مصادر أهل السنة، لجنة التحقيق فى مسألة الامامة مدرسة الامام باقر العلوم (قم: دليل ما، 1422 هـ ق).

